

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Posudek oponenta bakalářské práce z Historie

Autor: Jan Novák

Název práce a bibliografické údaje: Společenské proměny na vsi ve vnitřních Sudetech, Pohled (Frauenthal) 1945–1971, Bakalářská práce, ÚHSD FF UK, Praha 2024, 41 s. rkp.

Autor posudku: PhDr. Jaromír Mrňka, Ph.D.

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	výborně
Metodologie práce	velmi dobře
Koncepce a struktura práce	dobře
Práce s prameny	dobře
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	velmi dobře
Invenčnost a původnost	výborně

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Autor správně rozeznal předmět hodný bádání, k jehož výzkumu jasně zvolil otázku odpovídající jak jeho osobnímu zájmu, tak aktuálnímu směřování široce pojatých sociálních dějin státního socialismu. K vytknutí výzkumné otázky přitom inspirativně využil vhodnou tuzemskou i zahraniční literaturu. Pečlivě provedl základní heuristiku a zvolil vhodné prameny, jež podrobil alespoň částečné kritice. Prokázal tím osvojení základních pravidel odborné historické práce.

Bohužel se mu nepodařilo najít vhodný pramenný materiál k zodpovězení vytknuté otázky. Autor nedokázal reagovat na výzvu, kdy se zvolený výzkumný model ukázal jako nefunkční a neodpovídající dohledaným pramenům. Samotná stať sice nabízí řadu zajímavých zjištění, jež však nejsou vhodným způsobem dále rozvíjena. Navíc neodpovídají celkovému rámování práce. Její výsledná podoba je tím narušena a neodpovídá vytknutým cílům.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ačkoliv autor uvádí svoji vědomost o nutnosti kritického přístupu ke zvoleným pramenům, zůstává při samotné práci s nimi povýtce pouze u svého prohlášení, aniž by byl schopen prokázat opravdovou schopnost přesáhnout samotný pramen a hlouběji mu porozumět.

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	velmi dobře
Poznámkový aparát	výborně
Formální struktura práce	výborně
Stylistická a jazyková úroveň	dobře
Přílohy (pokud jsou)	velmi dobře

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Práci autor rozčlenil logicky dle běžných standardů. Až na výjimky důsledně dokládá zdroj svých zjištění a tvrzení v poznámkách pod čarou, zpracovaných jednotně dle zavedených norem. Seznam pramenů a literatury autor zpracoval pečlivě. Celkově je ovšem výběr odborné literatury příliš omezený. Práce viditelně neprošla ani jazykovou korekturou, ani autorským čtením. Proto obsahuje větší množství stylistických chyb, které občas čtenáři ztěžují porozumění předkládaným sdělením.

Zařazení rozšiřujícího materiálu v podobě tabulek a map je sice chvályhodné, nicméně chybí jejich formální a obsahové propojení s textem. Například mapa na s. 14 nemá legendu, mapy na s. 32–33 nejsou popsány. V jejich případě čtenář postrádá vysvětlení jejich významu a začlenění do textu. Tabulky a mapy nejsou číslovány. Chybí jejich celkový seznam.

Podobně úplně chybí také seznam použitých zkratk. Ačkoliv autor používá většinou všeobecně známé zkratky, čtenáři bez znalosti historických poměrů by jejich seznam jistě usnadnil porozumění. Například VO KSC (vesnická organizace Komunistické strany Československa) by měla být na patřičném místě (s. 23) vysvětlena. V této souvislosti lze také zmínit, že navzdory dobovým reáliím množícím se organizacemi ve zkratkách, by autor napříště mohl zvolit stylisticky přijatelnější způsob psaní – bez hromadění zkratk v samotném textu.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

V předložené práci se Jan Novák pokusil na příkladu vývoje obce Pohled od konce druhé světové války do počátku tzv. normalizace prokázat hypotézu o působení „místních diktátorů“ na lokální úrovni. K řešení vytknuté badatelské výzvy velmi pečlivě samostatně vypracoval vlastní výzkumný model, přičemž jako inspiraci vhodně využil podstatnou tuzemskou a zahraniční literaturu. Na tomto základě náležitě definoval pojem „místního diktátora“ ve vztahu k vytknutému předmětu výzkumu. Důkladně provedl základní archivní výzkum a určil vhodné prameny pro uskutečnění svého záměru.

Výsledný text ovšem tomuto původnímu zadání odpovídá jen velmi omezeně. Stat' spíše přináší letmý pohled do historie Pohledu ve zvolených letech, abych použil autorovu oblíbenou slovní hříčku. Navíc pohled značně zkreslený nedůslednou kritikou zpracovávaných pramenů a stylisticky místy poněkud neuhlazený.

Autor při zpracování práce zcela přirozeně čelil náročné výzvě nikoliv pravděpodobně nedostatku pramenů, ale náročnosti jejich zpracování. Původní dokumenty tehdejší státní správy se dochovaly útržkovitě a do dnešních dnů jsou v archivech často neuspořádané, bez jakéhokoliv přehledu o jejich obsahu. Hledání odpovědi na promyšlenou badatelskou otázku by tedy při jejich studiu bylo velmi časově náročné. Proto se autor zcela pochopitelně upnul na předem již zpracované vyprávění místních kronikářů.

Samotné rozhodnutí k využití podobných pramenů by nebylo možné Janu Novákovi vytknout. Kroniky jsou nepochybně velmi cenným zdrojem informací a při jejich důkladném kritickém čtení také mnohé vypovídají o myšlenkovém světě jejich pisatelů. Ačkoliv si toho autor podle vlastního vyjádření byl vědom, v praktickém uplatňování tohoto principu při psaní odborného historického textu víceméně selhal. Výsledný text tak působí jako kompilace kronikářských zápisků, což dokonce sám autor na jednom místě otevřeně přiznává. Na řadě míst se tedy nepříjemně hromadí výčty organizací, komisí, brigádnických hodin etc. pp. Výtku si autor zaslouží zejména za přejímání hodnocení, aniž by se namnoze snažil

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

o jeho začlenění do dobových reálií. Čtenáři přitom nepřináší vysvětlení, co jednotlivé zmiňované reálie znamenaly. Zde lze zmínit také omezené využití bohaté dostupné literatury.

V poznámkovém aparátu jsem na jediném místě (s. 28) našel pasáž, kde Jan Novák cituje dobový pramen z fondu okresního výboru Národní fronty Havlíčkův Brod. Jinak se odkazuje víceméně jen na kroniky, pamětní knihy a další texty místního vlastivědného badatele Františka Hladíka. Právě chybějící praktické uplatnění zjištění, že zvolený pramen popisuje historickou realitu s někdy značným časovým odstupem v jiných dobových souvislostech a s notnou dávkou osobitého hodnocení, je největší slabinou předložené práce.

K tomu lze ještě přičíst, že Jan Novák nenaplnil vytknuté zadání. Proto samotná stať neodpovídá zvolené otázce. Z toho důvodu je od ní úvod a závěr pro čtenáře zcela nesmyslně odtržen.

Přitom si je však Jan Novák velmi dobře vědom nedostatků a slabin předložené práce, které čestně a otevřeně přiznává. Nezůstává uzavřen ve svém myšlení, a naopak si v závěru klade otázky, kterými otvírá možnost dalšího výzkumu. Nelze mu přitom vyčítat, že si vytknul příliš velký cíl, který se mu nepodařilo zcela naplnit. Zjištěné a náležitě uvážené nedostatky zvoleného badatelského modelu jsou pro historickou vědu podobně důležité a cenné jako průlomové objevy.

Předložená práce navíc obsahuje řadu cenných a umně zpracovaných zjištění. Například se jedná o zakládání zemědělských družstev, působení státních statků, situaci církve, působení Sokola, nebo bytovou výstavbu. Za velmi povedenou považuji například pasáž o působení žen (s. 36), kde Jan Novák nepochybně prokázal schopnost kontextuálního historického myšlení.

Nelze proto na závěr nezmínit, že pokud by býval včas výzkumný model upravil tak, aby lépe odpovídal pramenné základně, mohl ve své práci přinést přesvědčivější závěry. Je také možné, že odpovědi na svoji původní otázku měl přímo před sebou, ale nezbyval mu již dostatek času na její důsledné řešení.

Celkově práci hodnotím jako dobrou až velmi dobrou v závislosti na výsledku obhajoby.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

1. Dokázal byste vysvětlit, jaký je rozdíl mezi dobovým termínem „diktátorství“ z raných 50. let 20. století a Vaším konceptuálním pojetím „místních diktátorů“?
2. Jaký je podle Vás rozdíl mezi státní správou a územní či místní samosprávou ve vztahu k Vašemu tématu, potažmo k působení národních výborů v Československu po roce 1945, respektive 1954?
3. Jakou úlohu měly volby do národních výborů a jak se určovalo jejich složení?
4. Vysvětlíte, co byla rada národního výboru. A jak se lišila od Vámi uváděného „výboru národního výboru“ (s. 20)?
5. Navrhněte vhodný postup pro případ, kdy naleznete přípis určité instituce adresovaný jiné instituci, v jejíž pozůstalosti se však nezachoval opis následné odpovědi. Kde by se odpověď mohla nacházet?

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **dobře**

V Praze, dne 29. srpna 2024

Podpis PhDr. Jaromír Mrňka, Ph.D.